

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacțiunea și Administrațiunea:
Brasiovu, piața mare Nr. 22. — „Gazeta“ este:
Joi și Duminecă.

Prețulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu séu
28 franci.

Anul XLII

Se prenumera:
la postele c. și r. și pe la dd. correspondenti.

Anunțurile:
un'a serie garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retrimitu.

Nr. 37.

Joi, 10 | 22 Maiu

1879.

Brasiovu, 9/21 Maiu.

Discursulu tronului, cu care a închis Maies-
tatea S'a sesiunea camerelor austriace ne arata situ-
ațiunea monarchiei în afara într'o lumina câtu se
pôte de prietinoasă. Nu mai pôte fi indoieła, că
comitele Andrassy, cu a caruia întielegere s'a for-
mulatu negresitu pasagiulu din discursulu tronului
privitoriu la cestiunea orientala, n'a potutu se nu
de asigurare cele mai multiamitorie asupra situ-
ațiunei într'unu momentu, candu tôte penele ofici-
ose s'au pusu în miscare spre a-i aduce omagie
pentru „dibaci'a și întieptiunea“, cu care a sci-
utu se incheie faimos'a conventiune cu Turci'a
despre care vorbiramu în numerulu trecut.

E tristu numai că afara de lumea oficiala și
oficioasă nu este nimenea în Austro-Ungari'a mul-
tiamitu cu celu mai nou successu diplomaticu alu
comitelui Andrassy. Asupra Maghiariloru, cu deo-
sebite asupra celoru din opozițiune, a facutu inca
cea mai buna impresiune conventiunea privitoare la
Bosni'a, Herzegovin'a și Novibazar, dér' nici pe ei
nu la potutu multiami, din simpl'a cauza că nu e
destulu de categorica și lasa cestiunile cele mari
neresolvate.

Asia spre esemplu le-a placutu Maghiariloru,
că conventiunea recunósce implicite suveranitatea
Sultanului și că li se acorda drepturi funcționar-
loru musulmani. Dér' cine garantéza, că d. An-
drassy s'a lepadatu de planurile de aneciune și
că în adeveru musulmanii voru fi preferiti funcțio-
nariloru croati? Un'a sta scrisu în conventiune
și alt'a se întempla în fapta. Déca d. An-
drassy ar' fi voitu se renunție la ori-ce tendinția
de a anectá provinciile turcesci, trebuia se deter-
mine timpul, candu va încetá ocupațiunea. Ac-
cés'ta nu a facut'o și de aceea nu a potutu casti-
gá nici increderea Maghiariloru, dér' nici multia-
mirea celoru ce dorescu aneciunea și carora
earasi nu le place recunóscearea suveranității tur-
cesci.

Ce se dica omulu, comitele Andrassy remane
consecinte în politic'a s'a nedecisa, ambigua, dér'
și contrarii lui condamna accés'ta politica cu a-
ceasi consecinția. Nu mai incupe indoieła —
serie organulu opozițiunei intrunite maghiare „Ma-
gyarország“ — că monarchi'a austro-ungara a fa-
cutu unu fiasco în Orientu, că și care nu s'a mai
pomenitu în veaculu accés'ta. Comitele Andrassy
a capitulatu la 3 Maiu înainte Russiei, căci dupa
marturisirea s'a cu diu'a accés'ta, conformu tracta-
tului de Berlinu, trebuia se se fi retrasu tôte tru-
pele russesci din Turci'a, ceea ce inse nu s'a in-
templatu, ci dincontra, terminulu evacuarei s'a pre-
lungitu pēna la 3 Augustu a. c. Cine garantéza
comitelui Andrassy, că Rusii se voru retrage la
terminulu accés'ta? Dóra se increde în acea pro-
clamațiune a Tiarului cătra Rumelioti, unde pro-
mite fidel'a executare a tractatului? Asia s'a mai
provocatu odata ministrulu de esterne la „cuvēn-
tulu de onóre“ alu imperatului Alesandru, dér' ce
vediramu? Luarea Basarabiei și a unei parti din
Asi'a mica de cătra Russii. Séu se increde în
Europ'a? Unde e inse acea Europa, care se scóta
pe Russii din Bulgari'a, déca nu voru merge de
buna voia? Ori că d. Andrassy nutresce și mai
departe aspiratiuni de împartiela în alianția cu
Russi'a, ori-că a fostu impotentu de a-o rupe cu acele
aspiratiuni și de a face mai multu: accés'ta nu va
decide nimicu asupra rezultatului.

În situațiunea accés'ta neplacuta, candu este
atacatu din tôte partile, de cătra press'a maghiara
și nemaghiara, i saru intru ajutoriu comitelui An-
drassy ceilalti „aliati“ din apusu, diplomatiile anglesi.
Accés'ta lauda conventiunea și lordulu Salisbury
anunția în camer'a lordiloru, că ocuparea Bosniei
și a Herzegovinei este a se considerá că unu re-
sultatu fapticu dobēnditu în interessulu pazei euo-
pene. Ce frasa frumoasă și câtu de bine se páeri-
vesce cu omagie ce le face lordulu Beaco-comit

„spiritului de întieptiune“ alu diplomatiloru russi.
Déca ne amu poté luá dupa asigurările ce se facu
în Vien'a și în Londra, amu crede că în adeveru
domnesce între marile poteri cea mai perfecta in-
tielegere și că rezultatele tractatului dela Berlinu
voru fi cele mai salutare. Lordulu Beaconsfield
enumera pēna acuma urmátoriele rezultate:

„Bulgari'a e unu principatu autonomu și tri-
butariu, sub suzeranitatea Sultanului. Rumeli'a
orientala e acuma o provincia administrata prin-
tr'unu statutu organicu, care-i asigura o represen-
tațiune locala administrativa și provinciala, precum
și libertatea civila și religiósă. Serbi'a a dobēn-
ditu deja recunóscearea independinției sale de cătra
tôte poterile. Romani'a inca ar' fi fostu recunos-
cuta déca nu s'ar' fi ivitu órecari dificultati cu pri-
vire la executarea art. 44 din tractatulu dela Ber-
linu relativu la libertatea religiósă; dér' aceste
dificultati se voru delaturá imediatu și atunci An-
gli'a va starui pe lēnga celalalte poteri, pentru că
tôte se recunósca independinția Romaniei.“

Ce netedu și pacinicu se presenta astfelu si-
tuatiunea. Primulu ministru alu Angliei a uitatu
numai se adauga câtu de multiamiti sunt Bulgarii,
Rumeliotii, Serbii, Romanii apoi Turci'a și celalalte
mari poteri cu aceste rezultate. E dreptu că pe
lānga Beaconsfield comitele Andrassy pare a fi mai
multiamitu cu sine și cu politic'a s'a. Accés'ta inse,
ne va concede ori-cine, nu ne pôte dá nici o ga-
rantia pentru viitoriu.

Cronic'a evenimenteloru politice.

Archiereii nostri se voru fi și reintorsu pēna
acuma toti dela Budapest'a, ducēndu cu sine numai
desamagiri. Astadi incepemu cu publicarea vorbi-
rilor Prea Sanielorulu loru, la cari vomu mai re-
veni. Paralelu cu aceste vomu continuá referatulu
asupra desbateriloru din dieta. Peste pușinu voru
incepe vacanțiile dietale. Reichsrathulu s'a și in-
chisu și cei dela guvernulu voru poté earasi resuffá
mai liberu.

Sesiunea corpuriloru legiuitorie din Austri'a
a fostu închisa în 17 Maiu a. c. Discursulu
tronului, dupa ce enumera reformele cele mai
mari create de Reichsrath și dupa ce accentuēza
silitiile ce și le-au datu reprezentantii tieriei spre
a restabili ecuilibrulu în finace și a conservá
intactu creditulu statului, dice cu privire la ces-
tiunea orientala, că erá necessariu a sus-
tinené prestigiulu și interesele monarchiei. Desi
mesurile luate au costatu grele jertfe, guvernului
ia fostu posibilu, cu concursulu camerelor, a se
intrepune cu tóta influenția s'a pentru consolidarea
situațiunei create în Orientu prin decisiunile pote-
rilor europene, că astfelu interesele pazei se fia
asigurate.

„Mi servesce de mare multiamire — continua
monarchulu — că Ne vedemu atātu de aprópe de
accés'ta tiente. Monarchi'a sta respectata și poter-
nica în afara și în cele mai amicabile relatiuni cu
tôte poterile; în intru unita și inaltiată prin sem-
tiemintele iubirei de patria și prin alipirea fidela a
poporatiunei pentru Mine și Cas'a Mea, despre cari
numai de curēndu am primitu atātu de frumoșe și
imbucurátorie dovedi.“ — În fine multiamindu inca
odata Camerelor declara Maiesitatea S'a sesiunea
Reichsrathului de închisa.

Se dicea, că discursulu tronului va contiené și
un pasagi, care va atinge cestiunea impacarei cu
Cehii, dér' nu o amintesce nici pe departe. Nici
nu erá la locu a vorbi acestui Reichsrath la des-
partire despre necesitatea impacarei tuturor na-
tionatitiloru, pentru care impacare în totu timpul
lungi sale sesiuni nu a facutu nimicu. Numai în
discursulu, cu care se voru deschide viitoriele Ca-
mere la tótna pôte se fia dér' vorba de impacarea

cu Cehii. Pôte, că negocierile între reprezentantii
boemi de ambe nationalitatile se aiba unu bunu
resultatu, noi ilu dorimu — dér', cumu amu mai
disu, nici Nemtii și nici guvernulu nu va poté do-
bēndi pactulu cu Cehii asia de eftinu, cumu și 'lu
inchipuiescu multi. Dovada e și resolutiunea, ce
a luat'o adunarea deputatiloru cehi din Prag'a la
19 Maiu, dupa care ei voru remané constantu la
decisiunile luate mai înainte cu privire la intrarea
în Reichsrath, care va se dica „neconditionatu“ nu
voru intrá.

Interesante sunt condițiunile, ce le-a ficsatu
intr'o adunare a Cehiloru „teneri“ Dr. Julius Gregr,
care dise că Cehii voru primi numai unu pactu
onorificu. Aceste condițiuni, pe bas'a carora se se
faca întielegerea sunt: Redicarea unei noue uni-
versitati cehe séu perfect'a egala indreptatire la
universitatea esistenta din Prag'a; afacerile de limba
se nu se reguleze prin hotaririle maioritatii, ci de
sine statatoriu, din partea fiacarei natiuni în doue
curii nationale. Limb'a oficiala interióra a autori-
tatiloru se fia aceea, pe care o vorbesce maiorita-
tea poporatiunei în districtulu respectivu. La in-
stantiele mai inalte se se instituie senate deosebite
cehice. În fine se cere o considerare drépta a Ce-
hiloru la impartirea dotatiuniloru de statu și a
fundatiuniloru.

Cá o scire sensationala, care nu credemu se fia
adeverata, înregistramu ceea ce anunția „Epoche“
din Prag'a, că adeca siefulu partidei cehe Dr. Rie-
ger ar' fi facutu comitelui Andrassy la 29
Aprile unele propuneri, dupa cari elu (Rieger) ar'
acceptá bas'a dualismului, déca Andrassy i-ar' dá
mana de ajutoriu la negocierile cu Nemtii. Dr.
Rieger ar' fi comisu o mare neghiobia printr'unu
asemenea pasu, pentru că elu trebuie se scie, că
astadi tocmai Nemtii sunt aceia, cari facu cea mai
mare opozițiune dualismului și intrevenirea lui An-
drassy, care și asia nu e bine veditu la nemtii
austriaci, ar' stricá mai multu Cehiloru decâtu le-
ar' folosi. Este caracteristicu, că tocmai acuma la
închiderea sesiunei presiedintele Reichsrathului Dr.
Rechbauer esprimēndu în vorbirea s'a finala con-
vingerea s'a personala, că „dualismulu este singur'a
forma de statu pe bas'a careia monarchi'a pôte fi
guvernata liberu și constituționalu“, a fostu intre-
ruptu de strigari numeroșe de Oho! Nu se pôte
dér' crede că Rieger ar' fi tēntu atatu de pu-
șinu contu de dispozițiunea ce domnesce momentanu
între Nemti.

Alegerile pentru Camerele de revisu-
ire în Romani'a decurgu în cea mai buna
ordine. Alegerile colegiului I pentru deputati au
esitu în favorulu partidei liberale. S'au alesu 21
liberali și 9 din opozițiune. Asemenea se asteptá
se invinga liberalii și în colegiulu II. Nu e
greu, dér' a prevedé, că guvernulu Bratianu va
avé maioritate și în camerele de revisuire. Fația
cu accés'ta împregiurare are unu indoitu interesu
discursulu ce l'a tēntu la intrunirea a IV a li-
beraliloru în Bucuresci redactorulu-siefu alu Roma-
nului d. Emilu Costinescu asupra modulului
celu mai convenabilu alu solutiunei cestiunei ji-
dovesci. D. Costinescu a facutu urmátorea pro-
punere:

„Se se dé dreptulu de cetatianu romanu fla-
carui israelitu nascutu în tiéra, care nu s'a bucu-
ratu niciodata de o protectiune straina și a trasu
la sorti. D. Costinescu considera tragerea la sorti
că optiune pentru nationalitatea romana. Toti
evreii supusi romani trebuie se între în categori'a
accés'ta, deórace în Romani'a, că ori și unde, toti
supusii sunt obligati a trage la sorti (adeca a face
servitiu militar). Priu urmare israelitii, cari nu
sunt în categori'a accés'ta sunt straini și trebuie
considerati că straini.“ —

Cuventarea

Es. Sale Metropolitului Dr. *Ioane Vancea* de *Butés'a*.

(tینuta in cas'a Magnatiloru la 13 Maiu 1879.)

Excellentissime D-le Presiedinte!
Mariti Domni Magnati!

Interessulu viu, ce a produsu proiectulu acest'a in tóte partile, din mai multe privintie me îndemna si pre mine, cá faccia de elu se desemnu positiunea, ce cugetu, cá potu ocupá. Voiu grai despre elu nu din doru de-a jocá rola, nu din prejudeciu, cá asiá ceva nu permite nici etatea nici positiunea mea; ci voiu grai din dóue puncte de vedere juridice, si anume antaiu spre lamurirea si ilustrarea dreptatii si-a ecuitatii, a dou'a pentru implinirea detorintei, ce semtiescu. Dér'insa-si natur'a pertractarii publice inca aduce cu sine, cá la obiectulu de sub discussiune se póta grai liberu totu celu ce este chiamatu spre aceea, ori doresce a grai pentru, ori in contr'a lui.

Deórace inse rezultatulu acestui proiectu de lege acumu nu-lu cunósce inca nici un'a dintre parti, aceste nu potu grai decátu despre eventualitati. Un'a ascépta dela elu rezultatele cele mai bune, ér' alalta-lu considera de sorgintea unoru ingrijiri preste mesura mari. Si fiinducá nici un'a dintre parti in presente nu póte aretá rezultate, ambe stau pre aceeași basa juridica, si nici un'a nu póte imputá nimicu celei alalte.

Dupa-ce proiectulu de lege maneca din consideratiunea insemnatii limbei de statu, fia-mi iertatu si mie a atinge in cuvente puçine valórea si pretiulu limbei in genere. Cu totii scimu, cumu-cá celu ce-si scie representá limb'a, cá daru alu lui Dumnedieu, amesuratu valórei celei mari a ei, in aceea afla si posiede unu tesauru, de care nici in cugetu nu este aplecatu a se desparti; si pre dreptulu, pentru-cá limb'a pentru prim'a desvoltare spirituale este unu mediu destinsu, unu nutritoriu fidelu neintreruptu alu ei, si unu factoru principale in tóte manifestarile vietii publice ale fiintiei omenesci. De aci provene stim'a cátra dins'a; de aci iubirea si insuflirea pentru dins'a; de aci provene si zelosi'a aceea frageda, cu care-si grijesce fia-cine limb'a s'a si este gat'a a o aperá, ori de câte ori se pare a o amenintia fia si numai umbr'a unui pericolu.

Marturisescu, cá pre lunga tóta stim'a si simpati'a, cu care me portu cátra limb'a statului, esprimu numai starea reale a lucrului si adevérulu, candu afirmu, cá totu ce am disu despre natur'a limbei, s'a intemplat si cu respectu la proiectulu de lege. Cáci si prim'a fama despre elu dede multor'a, cu distingere la noi la romani, ansa de prengri-gire si li desceptá temereá jalusa. Simtomele aceste inse nu suntu acomodate spre a consolidá acea incredere impru-mutata si bun'a intelegere, carea o dorimu din sufletu; pre-cumu este certa si fapt'a aceea, cá fórté multi barbati de specialitate nici din punctu de vedere alu educatiunei nici din respectulu progresului in instructiune nu afla consultu, nici din considerari metodice nu judeca de scoposu, cá limb'a de statu se se introduca in scólele poporali confessionali respective nationali astu feliu, cátu se pretindia terenu pen-tru sene, si respective se formeze obiectu de invetiamentu in scóle de acele, cari nu suntu destinate pentru invetiarea lim-beloru, ci pentru procurarea celor mai necesarie cunoscintie si cualificári pentru vietia.

Déra nice nu se póte supune, cá nisce prunci restrinsi la pricepere, cari nice limb'a loru materna nu o cunosc, cumu se cuvene, si asia cu invetiarea ei inca sentiescu greu-tate ostenitoria, aru fi in stare a-si apropria una limba loru de totu necunoscuta, precumu pune in prospectu proiectulu de lege. Din parte-mi nu credu acést'a, din contra asiá tienu, cá rezultatulu asceptatu, puru si simplu nu se va poté dobedú; pentru-cá decumva spre invetiarea limbei de statu se va folosi numai atát'a tempu, cátu spre unulu din alalte obiecte, atunci se póte afirmá cu securitate, cá pruncii nu voru fi in stare de a o invetiá.

Noi, caroru limb'a maghiara nu ne este limb'a materna, ci o amu invetiatu-o, noi potemu spune, cáta ostenéla si cátu tempu se recere, pentru-cá omulu se o póta invetiá. Asiá dara pentru-cá propunerea limbei de statu totu se aiba rezultatu, intrevene alternativ'a aceea, cá spre invetiarea ei séu se va folosi tempu mai multu, carele se va subtrage dela celelalte obiecte de invetiamentu, si asiá acést'a se va face cu daun'a si cotirea celorlalte obiecte, — séu pentru invetiarea limbei de statu si fara voia voru propune si unu obiectu in limb'a aceea, cá pruncii se aiba exercitiu si cá mai usioru se póta invetiá limb'a; acést'a inse chiaru ar' justificá prengri-girile si zelosiele acele, cari se ivescu si aréta din partea multor'a.

Inse déca luamu lucrulu practice, si cautamu la partea practica a lui, celu puçinu eu nu potu intelege, pentru ce cunóscearea limbei de statu ar' fi atátu de necesaria popóre-loru de alta limba, cari cea mai mare parte se ocupa cu agricultur'a, in catu se trebuiésca paragrafi atátu de aspri pentru decretarea ei. Au péna aci nu s'au sciutu intelege locuitorii patriei de limbe diverse? séu póte proiectulu a-cest'a tinde si intru acolo, cá se ajute comunicatiunea in sinulu so-cietatii, pentru-cá dóra aceea in decursulu celoru una miia de ani trecuti ar' fi suferitu? Inse déca luamu in mana

istori'a, de pre paginile ei invetiamu, cá Ungari'a nici una data n'a fostu mai ferice si mai respectata de straini, de cátu in dilele regiloru Ludovicu celu mare si Mathi'a, macaru cá pre atunci abiá a mi'a parte din locuitori intielegeá limb'a statului, carea ér' cea latina.

De aci potu scóte trei invetiature: antaiu, cá statulu póte fi tare si vedutu, si déca nu toti cetatiani lui 'i cu-noscú limb'a; — a dou'a, cá patri'a póte fi fericita si po-pórele ei indestulite, fara cá fericirea aceleia si indestulirea acestor'a se depinda dela cunóscearea limbei de statu; — a trei'a, cá patriotismulu, iubirea patriei, nu este impreunata cu cunóscearea limbei de statu; pentru cá fia-cine-si iubescé patri'a cá pre mama s'a dulce, nutritóri'a si ingrigitóri'a s'a, carea i asecura viéti'a, averea, religiunea si datinele, i concede deprinderea acelor'a, si asiá ocrotescé si apera totu, ce este jubitu si pretiosu in ochii nostri, asiá déra cine se nu o iubésca?

Déra péna aci popórele cu limbe diferite, cari suntu in comérciu unele cu altele, nu se au intiesu intre sine? si nu va urmá acést'a totu asia si pre venitoriu? de ori-câte ori voru veni intre impregiurari de asiá, au nu voru invetiá limb'a aceea, limb'a statului, carea representa si ina-intéza interesele loru? Dá voru invetiá-o, si din indem-nulu interessului propriu de securu voru invetiá-o mai bine, decátu prin astfelu de coactiune, carea — se marturisescu adevérulu — totudeaun'a este impreunata cu instrainarea si anxietate, — si de au fostu tempuri, cari se fia recerutu delaturarea instrainarii si-a prengri-giriloru, aceste cu destin-gere acumu aru trebui delaturate, cá nice numele se nu li se cunósca intre popórele de vitia diferita.

Éra aceea nu se póte pretinde, ma nici asceptá, cá poporulu de rondu preste totu se intielega, se vorbésca dóue limbe; lucrulu acést'a nu se póte realizá, fiindu in sine im-possibilu, si din caus'a aceea numai prin ajutoriulu scóle-loru poporale nu se póte indeplini. Asia ceva se póte as-ceptá numai dela individi culti; éra in respectu la acestia s'au facutu dispositiunile necesarie, in poterea caroru limb'a statului se propune in tóte scólele mai inalte, si in cele ro-mane, si inca — potu asecurá — cu succesu bunu.

Apói argumentulu si motivulu acél'a, cá diferitele na-tionalitati intru interessulu loru propriu aru fi avisate a in-vetiá limb'a maghiara, pentru-cá prin invetiarea ei multi membri culti de-ai loru si aru poté asecurá venitoriu, deschidiendu-li-se posibilitatea de-a fi considerati la imple-rea oficiiloru, acestu motivu si argumentatiune, cu respectu la introducerea limbei de statu in scóla poporale, marturi-sescu sinceru, voiesce a probá prea multu, si din caus'a aceea nu probéza nimicu; pentru cá, déca ar' stá acést'a, resulta-tulu ar' fi, cá se se póta sperá, cá toti acei-a, cari au invetiatu limb'a de statu, potu avé prospecte secure, cá se capete aplicatiune (in ce-va oficiu). Macaru cá asiá credu, cá nime nu voiesce a considerá lucrulu asiá 'si a-lu deduce pâna acolo. Dá, individi de aceia, cari s'au cualificatu, si si-au castigatu si cunoscintia limbei de statu, acei-a potu avé prospecte, — inse numerulu acestor'a cátu de mica parte este din intregu poporulu. Aci numai ace'a ar' fi de doritu, cá celu puçinu acei-a se fia aplicati, cari cunoscú limb'a maghiara si posiedu cualificatiunea receruta; dér' trebue se marturisescu, pentru-cá esprimu adevérulu, cá si eu msu-mi am auditu multe plangeri, cá dintre romani nu multi se impartasiescu din astufeliu de favóre.

(Va urm'a)

Discursulu lui Ludovicu Mocsáry

(tینutu in camer'a maghiara la 30 Aprile a. c.)

(Continuare si fine.)

Acést'a e situatiunea si cautu se o acceptamu, ori ne place, ori nu. Cautu se acceptamu situa-tiunea, cá Ungari'a este unu statu poliglotu, in care se afla diferite nationalitati, cari tóte tienu tare la individualitatea loru. Si din acést'a situatiune ur-méza in privintia politicea de nationalitate dóue lucruri. Celu d'antaiu este, cá, déca voimu se traimu in pace, suntemu siliti, se ne ferimu nu numai de fortia, ci chiaru si de manifestatiunea unei atari intentiuni, cá si candu amu amblá se surpamu esistintia celorlalte nationalitati. Noi trebue se cautamu, cá fiacare nationalitate, care locuiesce in acést'a tiera, se se semtia cá acasa; cautu se le legamu cu garanti'a libertatii, a buna-starii de patria, cá bucurandu-se de acestea se nu le vina in minte, a face politica aventuriósa si a se întórce cátra Dumnediei straini. Cu respectu la politic'a nationala este problem'a nóstra, a face o politica, care se se estinda in interiorulu tieriei, a ne feri de germanisare, cáci germanismulu, respec-tive germanisarea austriaca este pentru noi unu inimicu multu mai periculosu, decátu tóte natio-nalitatile, cáte se afla in patria. Se nisumu a ne eluptá independentia politica, pentru cá se ne po-temu aratá in acést'a tiera iutr'a devérulu cá natiune conducatori'a, cá se nu fimu o provincia a imperiu-lui austriacu si cá Vien'a se nu fia capital'a Un-

garietii, cá a unei provincii ce forméza o parte tegranta a unui imperiu. Acést'a este curva cea mare din Babilonu, cumu dice bibli'a, care sie la frontier'a nóstra spre a intinde retielele influint sale si asupra Ungarietii. Déca ne uitamu impregiurulu nostru, atunci privesce, camu dincolo Comornu, tóta partea apusana a Ungarietii Vien'a capitala. In partile acele apusane fiacare cafenu este plina de foi germane si, déca se rupe ró unei masini de semenatu, se tramite la Vien'a o diréga. Vien'a este dér' adevérat'a capitala numai a Austrietii, ci si a unei mare parti din Ungarietii si esericitéza in modulu acést'a o mare tere germanisatori'a, ceea ce cu parere de reu esperiamu cu totii. Se ne aparamu mai cu séu in contra influintiei germanisatori'e a Vienetii pre aceea, cá infiintiamu linia vamala protectiunista, accentuamu si se asiguramu in tóta privintia dependentia politica a Ungarietii, acést'a este mediu loculu celu mai siguru, cá se se asigurá o positiune tare pentru nationalitatea maghiara. Déca afara de acést'a se nu uitamu, ce a disu br. E. vös, adeca: cá cestiunea suprematiei nationale nu decátu numai o cestiune culturala, cáci acést'a e adevérulu celu mai mare, care la disu vreoda unu barbatu de statu maghiaru. Aceste suntu mediulócele, prin care s'ar poté lucrá cu mai multu succesu, dupa parerea mea, pentru promovérea intarirea maghiarismului si a nationalitatii maghiare decatu prin aceea, cá voimu se immultimu numerulu celoru ce vorbescu unguresce prin esperimentu cari fara de aceea nu voru avé rezultate.

Abstragendu dela altele, se mi fia permisu adresá inca cátra onorat'a dieta intrebarea, cá momentulu actualu este potrivit, cá se se incepa actiunea intentionata de statulu maghiaru? E intelegu sub momentulu actualu acelu stadiu al cestiunei orientale, in care ne aflamu. Cestiune orientala este fara indoiéla o cestiune a nationalitatiloru par excellence, cáci noi scimu bine, cá dorintia de expansiune rusésca, impreunata cu natiunile traditionale de expansiune ale casei domnitórie austriace, a produsu cris'a; cá in privintia acést'a cestiunea nationalitatiloru jóca unu ró fórté insemnatu, cá acést'a ofera pretestulu pentru actiunea poteriloru si da directiune formatiunilor viitórie, acést'a, onor. dieta, nu se póte pune la indoiéla. Intrebu: este consultu, de a atitia acumu acést'a nationalitatiloru tocmai in momentulu acést'a candu noi ceremu mai tare, cá fiacare locuitoru alu acestei tieri se fia c'unu semtiu si c'unu cugetu pentru aceea, cá acést'a tiera se se conse-veze? Déca lumea va vedé, cá si aici suntu certu nationali si déca póte curendu dupa acést'a se vor aratá multu mai inversiunate, nu va considera la mea si pe Ungari'a astfelu, cá din cauza, cá di-versele nationalitati traiescu in cért'a unele cu altele, si acolo ar' trebui se face ordine cá in Turci'a; si déca cestiunea orientala va luá in scurtu timpu dimensiuni mai mari, déca va trage in vertejulu ei si Austri'a nu vomu intempiná atunci pericolulu, cá in privintia configuratiuniloru viitórie voru servi acele conceptiuni teritoriale aventurióse de directiva, cátu aru circulatu si péna acum'a? Credu, cá niciodatu n'amu avutu trebuintia mai mare, cá acum'a, cá lumea se aiba o buna opiniune despre noi. Nu potemu observá, cá aceea parere, care o au acumu cei puternici despre singuraticele natiuni si tieri esericitéza pentru acele o influintia decisiva. Se ne aducemu aminte numai de atitudineá Anglietii. Nu a fostu retienuta la inceputu Angli'a dela o actiune energica in interessulu Turciiei prin impregiurarea, cá atrocitatiile bulgare au atitiatu opiniunea publica in contra Turciloru? Si acum'a se ne gandimu numai, cá deodata se va latí in tóta lumea scirea — cáci voru fi multi cari voru ingrij pentru aceea cá se se latiésca si se se marésca sutitu — cá poporulu maghiaru incepe acum'a urmari o politica violenta (de fortia) in contra nationalitatiloru. Cumu va dispune acést'a opiniunea publica fácia de noi? Amu alarmatu tóta lumea cu aceea, cá s'a restabilitu constitutiunea Ungarietii si ce vedu statele straine cá rezultatu alu aceleasi! A ceea, cá cu constitutiunea restabilita n'amu potutu face altu ceva decátu datorii. In urma acést'a opiniunea tieriloru esterne asupra nóstra nu e tocmai favorabila.

Déca se va mai adauge inca la acést'a, cá poporulu acést'a, care nici cu sine insu nu este indestulitu, va procede cu fortia in contra nationalitatiloru, déca, si de amu trambitiá ast'a chiaru si fara basa, se mai adauge inca la tóte celelalte, cá acést'a natiune, care s'a aratatu atatu de slabu

s'a apucatu de-o astfel de problema, care trece peste puterile sale: atunci această nu va redica nicidecum reputațiunea noastră înaintea țierilor straine și poate se aiba încă urmări fatale pentru noi cu ocaziunea dezvoltării mai departe a cestiunei orientale. Și tocmai de aceea, onor. camera, s'a revoltatu totu sufletulu în mine vedându, că guvernulu nu se genéza sub asemenea împregiurari, a aruncá schintei'a această între nationalități numai pentru că se 'si carpésca precătu se poate popularitatea, sdruncinata prin faptele sale pe altu terenu, prin impacarea cu Austria, prin ocupatiunea Bosniei. (Carolu Eötvös: „Nu-i succede.“)

Lud. Mocsáry: Ve place poate a crede, că toate, ce le dicu, sunt numai esageratiune. On. camera, se nu ne facemu iluziuni. Demonstratiunea, care au inceput'o în contra acestui proiectu de lege Romanii, a facutu fara indoiele o impresiune foarte neplacuta asupra noastră a tuturor. Da, ne-a impresionatu neplacutu, că tocmai acea nationalitate, care este menita — și această se recunoște de către ambele parti — a se luptá împreună în contra influențierilor preponderante panslaviste și rusesce, tocmai Romanii pasiescu în contra noastră cu atâta asprime. Dér' făcia cu această se nu întielegeti cumva reu, faptul, că din partea celorlalte nationalități nu s'a facutu nici o demonstratiune. Marturisescu, că eu tienu tacerea această de omioasă, și me temu tare, că din partea acestora curându se va documentá o antipathia poate și mai periculoasă și mai aspra.

Dér' nu voiescu se molestezu mai departe onorata camera. Fara de aceea simtu, că me apasa înfinti'a acelei situatiuni, după care stau în contra parerei nu numai a soților mei de principii, ci a unei mari majorități séu poate a totalității întregii onorate camere (Se audim! din stang'a estrema) Cu toate aceste am tienu de a mea datoria, de o datoria, ce 'mi-o impune profund'a mea convictiune, a spune parerile mele cu tota francheti'a și sinceritate. (Adolf Zay întreprindulu: Asia el) Si se 'mi fia concesu a declará, că me magulescu cu aceea, că totusiu voru mai fi și de aceea poate între membrii acestei camere, poate afara din camera, cari isi voru dice: omulu această poate că are dreptu în un'a séu alt'a, poate, că și în totalu dér' fluctuatiunei opiniunei publice, care esista fara indoiele, a se opune, nu voiu se dicu, că nu cutéza, dér' nu tienu de oportunu. Eu nu me temu de această, onorata Camera; 'mi tienu persón'a mea multu prea neînsemnata, decâtu că se potu compromite cu pușinatatea cuventului meu caus'a maghiarismului în vreo directiune órecare. Ba ce e mai multu, credu, că chiaru și acestei cause nu-i va stricá, deca se va vedé, că s'a gasitu unu omu, care este capabilu a-si esprimá parerile sale francu și cu tota obiectivitatea. După ce în privinti'a această 'mi-am linistitu pe deplinu consciinti'a, voiu suferi condamnarea, și se 'mi fia concesu a me rogá numai de un'a, că cu toate ce se va poté produce în contra mea, se me tieneti de unu maghiaru totu asia de fidelu, că pe ori-cine în diet'a această și afara din diet'a această. (Aprobari din mai multe parti.)

Budapest'a, 15 Maiu 1879.

(Din cas'a magnatiloru — Episcopii romaui și proiectulu de maghiarizare. — Succesulu moralu eluptatu de ai nostri.)

Desbaterile urmate în cas'a magnatiloru asupra proiectului de lege pentru introducerea limbei maghiare în școlele elementare, desi scurte, au fostu totu de acelu interesu și de acea însemnata, că și cele petrecute în adunarea deputatiloru. Ministrulu Trefort se sculá celu d'antaiu, carele se silí a da unu întielesu cătu se poate mai nevinovatu proiectului, spunându, că regimulu „vine numai întru ajutoriu“ cetatianiloru pentru a le poté înlesni însusirea limbei unguresce. Escelentiele Sale mitropolitulu dela Blasiu I. Vancea, și mitropolitulu dela Sibiuu M. Romanul, în replicel facute ministrului, dovedira, ce mare nedreptate se face Romaniloru prin introducerea limbei maghiare în școlele poporali; dovedira, cumu proiectulu nu'si va poté ajunge altu scopu de cătu, că va sicaná pe bietii invetiatori dela sate în detrimentulu culturii poporului, aratara cumu o natiune întréga nu poate se-si „însusiesca“ două limbi; că pentru acestu scopu nu se afla în lume invetiatori destui de dibaci, căci imposibilitate nime nu poate face, căta neîncredere și dusmania va poté provocá acestu proiectu de lege între popórele din tíera; deca s'ar' sanctioná ce mare absurditate se comite

pe cont'a instructiunei poporului: și că guvernulu semenandu ventu nu va poté secerá de cătu furtuna! Doi episcopi catholici Ipoly (Stummer) diu Neusohl și Caska din Zips se încumetara a afirmá, că slovacii și svabii din Ungaria de nordu ar' fi însetati după limb'a maghiara, și că aru avé multa dorinti'a de a-o invetiá, despre ceea ce însemene, afara de ei doi, nimica nu scie.

Episcopulu Aradului, PSS'a D. Ioanu Metianu și episcopulu Lugosiului PSS'a D. Dr. Victoru Mihali respușera cu multa demnitate și verva oratorica acestoru parinti sufletesci ai bietiloru slovaci și svabi din Ungaria.

Confusiunea ce va aduce acestu proiectu de lege în invetiamentulu poporalu, iritatiunea spiritueloru, sicanarea invetiatoriloru, decadinti'a spirituala și morala ce voru urmá că consecinti'a naturala sunt rele mai simtitorie pentru societate, biserică și statu, de cătu deca copiii după multa ostenele și truda voru scí pronunці câteva cuvinte în limb'a maghiara. Poporulu cu limb'a s'a, chiaru în virtutea legii de nationalitate din anulu 1868, se poate usa în comuna, districtu, forurile administrative și judecătorești, prin urmare n'are lipsa de alta limba, și nefiindu lipsa, nici propunerea unei limbe straine în școlele poporali nu poate avé vre unu scopu rationalu, de cătu cel'a alu încercarei de a maghiarisá.

Mitropolitulu Vancea prin cuventarea s'a moderata și démna, argumintele sale reali și neresturnavere, și eleganti'a vorbirei, a facutu sensatiune. Mitropolitulu Romanulu prin resfrangerea acuzariloru, ce se facu Romaniloru prin press'a maghiara și de particulari, și prin demnitatea caracterului înaltu și nobilu romanescu a impusu și contrariiloru respectu pentru caus'a ce aপর. Episcopulu Metianu prin desfasurarea lipsei în respectulu moralu, ce va urmá din fortia rea cu proiectulu, a casionatu simțieminte deosebite în partea guvernamentaliloru. Dr. Victoru Mihali, Episcopulu Lugosiului, a doveditu, prin cunoscintiile sale profunde pe terenulu pedagogicu, bisericescu și celu politicu, că este unu barbatu de înalta eruditiune, oratoru escelentu în sensulu strictu alu cuventului, unu adeveratu barbatu de statu.

Toti căti fuseramu de față la această siedintia memorabila întru aপরarea drepturiloru noastre nationali, amu veditu cu deosebita placere pe capii bisericiei și ai natiunei luptându în unanimitate cu adeveratu zelu și abnegatiune în contra torintelui, provocatu de siovinismulu neprecugetatu și patimasiu, care, candu va trece preste capetele noastre, va lasá în urm'a s'a numai semne dureroșe și daunóse pentru multu cercat'a noastră tíera.

Diu'a renascerii nationali 3/15 Maiu s'a serbatu și aici de către junimea noastră — n.

Din dieces'a Gherlei Aprile 1879.

(Resunetu la corespondinti'a diu „Observatoriulu“ Nr. 18 și 19 a. c. relativa la Episcopulu și Episcopi'a din Gherl'a.)

(Urmare și fine.)

Ce se tiene de administratiunea fonduriloru, despre cari amentesce corespondintele „Obs.“, „că pentru organizarea acestei'a ar' fi instituitu unu oficiu anume, se poté dice, că în locu se se fi amelioratu starea acestoru fonduri, mai virtosu s'a scaritu, că-ci voindu Episcopulu a-si tiené oficiali mai multi decâtu avea trebuinti'a în guvernarea diecesei: acestora, aplicandu'i și de notari etc. pre la fonduri, li facu salariu și din acestea, tragându asia din gur'a veduveloru preutese și a orfaniloru de preuti și marindu salariale teneriloru sei sateliti, aplicati în nouele posturi.

În cătu privescu dispușetiunile luate pentru înmultirea fonduriloru, precumu e d. e. și aceea, că fetele respective clericiei casatoriti cu fete de mireni se solvésca câte 200 fl. v. a. în fondurile veduveloru preutese, în locu se fi fostu salutata cu bucuria de clerulu si poporulu credinciosu diecesanu, a provocatu numai resentimtu și neîndestulire în poporu, că-ci în locu că această — poporulu — se se apropie cătu mai tare de cleru, care ori si cum traiesce după acel'a, poporulu prin asemenea dispușetiune vede — și cu dreptu cuventu — o mesura, prin care clerulu, numai candu e vorb'a de interesele sale, se apropia și se pune pre langa poporu, ér' candu vinu în jocu și interesele acestuia — a poporului, clerulu i striga: veto! — Noi întrebam la rondulu nostru pre plamaditorii proiectului și pre S. s'a Episcopulu Pavelu, sub a caruia supravighiare trebuie se se pertracteze și deida toate agendele diecesane, că pentru ce se se oprésca respective împedece clericiei a se casatori după placulu loru și cu fete de laici?! Si deca unulu cutéza totusi a'si luá nevasta de „natie“, pentruce se se pedepsésca cu o mulcta de 200 fl. v. a.? Au domnesce la noi si în seculu alu XIX sistemulu de caste din vechiulu Egiptu și dela Indi, unde si candu nu era iertatu unui individu a se dedicá pentru altu

statu de viétia de cătu cel'a alu parintiloru sei? Au n'a edisu divulu Mantuitoriu, că casatori'a este unu sacramentu basatu pe deplinulu consensu și iubiréa mirelui și a miresei? Si cum întrebam: óre e liberu consensulu, candu se impunu și pretindu 200 fl. v. a. dela doi juni, cari voiescu a pasí la casatori'a? . . . Aci trebuia se fia la înaltinea misiunei sale S. S'a Ep. Pavelu și cu renumitalu seu jurisconsultoru Demianu! De asemenea dispușetiuni luande pentru înmultirea fonduriloru se ne ferésca D-dieu! Alte mediólce sunt la dispușetiunea unui Episcopu spre ajungerea unui asemenea scopu laudabilu! . . .

Dér' apoi, ce se mai dicemu despre urcarea nemai audita a tacseleru pentru dispensatiuni? Dela 5 — la 25 și 30 fl., v. a.? Candu, unde si sub ce Episcopu s'a mai veditu această? Dér' érași ne întórcemu, căci poté, că S. S'a supraplusulu această l'a destinatulu spre crearea cutarui fondu pentru ajutorarea bisericiloru serace din diecesă, séu dóra pentru înmultirea fondului veduveloru preutese etc.!?

În Gherl'a nu e catedrala, nu e resiedintia, nu e seminaru, cu unu cuventu, nu e nimicu, ce se tiene de o episcopia! Dér' rogu-te, de unde, si cumu potu se fia acestea toate, candu S. S'a Eppulu Pavelu, necumu se fi urgítatu castigarea acelor'a, dér' poté, că amblá însusi, că se capete voia dela regimu pentru stramutarea resiedintiei și a episcopiei în partile ungurene, buna óra la Bai'a mare?! Óre toate resiedintiele episcopesci s'au facutu totu numai cu bani de ai regimului? „Voiesce si vei poté!“ dice proverbialu foarte bine. A trecutulu de multu tempulu, că se ne pice porumbii fripti în gura, și tocmai pentru aceea se nu mai amblamu escusandu-ne comoditatea cu preteste de nimicu, că si cele însirate în „Obs.“ despre episcopi'a Gherlei! — Dealtmintrelea en se-si fi pusu Episcopulu Pavelu tota energi'a și auctoritatea, de care se bucura chiaru și la regimu, ba se se fi întielesu în punctulu această si cu Santi'a S'a parintele Mitropolitulu, ce credeti dóra n'aru fi astadi în Gherl'a? Tóte de câte are lipsa episcopi'a cu atatu mai virtosu, că nu se poté presupune, că Maiestatea S'a Imperatulu și regele. deca odata, s'a convoitu la redicarea episcopiei din Gherl'a, n'ar' avé si cugetulu și vóia a o provedé cu localitatiile de prim'a necesitate. Ci facea mai bine coresp. „Obs.“, deca tacea în privinti'a această, nevoindu a spune adeverulu, că adeca: Episc. Pavelu, de candu a repausatu nefericitulu Olteanu, totu cu gras'a episcopia dela Oradea s'a visatu, și numai tém'a de a nu-o perde pe această — buna óra că corbulu din fabula cu casiulu — l'a retienutu dela mergerea la Vien'a cu ceilalti archierei romaui în caus'a limbei romaue etc.

Încátu pentru meritulu castigatu de Ep. Pavelu prin întrepunerea s'a la guvernulu, că se se redice salariale clericiloru, cugetam, că acesti'a se bucurá cu multu mai tare, deca Episcopulu nu-i delaturá din svatulu seu și nu lasá frenu liberu cunoscutiloru sei trei sateliti teneri (Demianu, Budu, Indre) a se certá furca cu canonicii și a-i mená la apa. Totu această se poté dice și despre urcarea salariloru professoriloru de teologia. A mediulocitu această Eppulu la ministeriu, pentru că tocmai pe satelitti sei i-a pusu de professori, necautandu la capacitatea și pregătirea loru (cu deosebire relative la cei doi din urma) și acumulandu-i și cu alte oficiu și accidentie „sine fine dicentes“. Dér' apoi cine nu se a scandalisatu de redicarea din oficiu și beneficiu a redactorului Negruti fara umbra de vina? Iuriulu de Sibiu achitéza pe redactorulu Negruti, déra Ep. Pavelu, la sioptirea poté a comitelulu Bánffy séu, cine scie a ce functionariu înaltu unguuru, ilu scóte în dóue rânduri din postulu de professoru și prefectu de stndie în seminarulu domesticu în mediuloculu anului scolasticu, lasandulu se amble din casa în casa la prandiu și cina, că se nu péra de fóme. . . Episcopulu trebuie se fia parinte adeveratu, ne partialu!

Totu asia de partialu se aratá Ep. Pavelu și în conferirea beneficieloru afara de gremiu. În prim'a linia s'au preferitu consangeni satelittiloru și ai amiciloru sei. Se amintim aci numai unu casu, care a produsu mare scandalu. Pe 'la 1869—70 s'au fostu eliminatu din seminarulu gherlanu pentru escese vreo 4 insi. . . Între cei eliminati a fostu si unu óre care Eugeniu Szabo. Acesta trecându pe atunci preste munti si batându pe acolo halaripulu vreo 5—6 ani, deodata surprinde, precumu spunu, Gherl'a în anulu trecutulu golu golutiu. Acolo este primitu, bine deórece devenise cumnatulu omnipotentulu secretariu T. Budu, care tiene pe o sora a aceluia în casatori'a. Dér' ce se vedi? După doué septemani famosulu Szabo se facultéza a poté depune examenulu de pe 2 ani de teologia, preste care trecându cu „eminentia“ (!...) se mai facultéza a depune si esamenu de cualificatiune doctentia, se terroriséza și professorii preparandiali, că se nu bucteze pe d. prof. E. Szabo si asia eliminatulu de odinóra devine în 3 septemani teologu absolutu și profesoru normale diplomatu. Dér' „finis coronat opus!“ Acestu individu unicu în felulu seu se ordinéza — horrendum dictu! — de preutu pe bas'a unor informatiuni capetate prin telegrama, că ar' fi casatoritu cu cineva Si asia se tramite E. Szabo de preutu și profesoru normale la Lapusiulu ungurescu, de unde se scosese cu pușinu mai ina-

inte prin Episcopulu Pavelu, totu susurarile comitelui Băntfy, energiosulu preotu teneru I. Georgiu! Dér' lupulu, desi isi schimba perulu, naravulu si 'lu retiene, asia si parintele si prof. Szabo — totu celu vechiu a remasu. Abia o potu duce unu anu acestu popa in Lupusiu ungurescu si in urm'a scandalorului nemai audite consistoriulu gherlanu a fostu silitu alu scote cu rusine din Lapusiu ungurescu...

Candu ni s'ar' cere, potemu sierbi si cu alte casuri, cu cari se potemu arata, catu de dreptu a vorbitu corespondintele „Observatoriulu“ si catu de basate sunt promisiunile ce le face cu privire la Oradani, ca sub noulu Episcopu nu voru fi superati de nepotismu, ci distinsi numai dupa adeveratele merite si calitati. . . . Dupa espunerea celor de susu amu vré se cunoșcemu pe acei fii ai diecesei gherlane, in cari se fi produsu impressiune dorerosa scirea despre stramutarea lui Pavelu dela Gherla la Oradea, precumu se afirma in „Obs.“ Din contra afirmamu si credemu, ca avemu pe partea nostra tota dieces'a, afara de unii individi de prin partile unguene, ca acést'a scire a implutu de bucuria tote animele bineșmitorie, pentrucà amu scapatu de capriciale — nu ale Episcopului Pavelu, care ca omu privatu e afabilu intru adeveru — ci ale clicei sale ale satelitoru sei, cari, dorere sciura se seduca si se predomineze pe Pavelu de orecandu si cari 'i facura multe neplaceri cu deosebire in timpulu mai din urma.

Cà Episcopulu Pavelu a potutu se fi mersu cu intentiuni bune si planuri frumose la Gherla, nu voimu se tragemu la indoieala, cu atatu mai virtosu, ca l'amu vediu cu bucuria coadunandu primulu sinodu mixtu pentru reactivarea sinodelor in biseric'a greco-catolica, care pasu si actu unicu l'a facutu sub binecventarile si urarile de fericire ale intregi diecesei! — Eaca faptele Episcopului Pavelu in Gherla!

Incheiamu acestu resunetu provocatu de corespondentele „Observatoriulu“, dechiarandu susu si tare, ca n'amu avut alte intentiuni si cugete rezervate cu descoperirea celor enumerate aci, decatu a face atenti pe cei chiamati si in prim'a linia pe noudenumitul Episcopu alu Gerlei la abusuri de natura celor comise sub guvernarea Episcopului Pavelu!

Mai multi preuti greco-cat.

Diverse.

(Maialulu) școlorulu romane centrale din Brasiovu s'a tîenutu Lunea trecuta, ca in toti anii, in padurea numita: „Stejerisiu“ si a fostu forte bine cercetatu de cãtra publiculu romanu de ambe secse cu deosebire si de cãtra poporu, dér' se vedeau si acuma ca intotdeauna multi de alte nationalitati. Spre sera studentii formandu unu cercu esecutara cu mare viuoiciune jocurile nationale Calusierulu, Roman'a, s. a. intre aplausele publicului asistentu. De regretatu a fostu numai, ca deorace de demaneatia timpulu era forte dubiosu, școlelu au potutu pleca numai cãtra ameadiu in Stejerisiu.

(Maialulu societatii „Iuli'a.) Societatea de lectura a junimei academice romane din Clusiu „Iuli'a“ va arangia la 2 Iuniu st. n. 1879 unu Maialu in localitatea „Regin'a Angliei.“ Petrecerei 'i va premerge siedinti'a publica a societatii, a careia programa se va distribu deodata cu ocaziunea procurarei biletelor de intrare.

(Principelului Romaniei Carolu I) ia conferitu Maiestatea S'a marea cruce a ordinului santului Stefanu.

(Iubileulu lui Schmerling.) Cu ocaziunea serbarei aniversarei a 50-a dela intrarea lui Schmerling in servitiulu statului i se facura betranului barbatu de statu mari ovatiuni. In 15 l. c. presiedintele camerei austriace Rechbauer cu vicepresiedintele l'au felicitatu in numele camerei. Iubilarulu s'a bucuratu forte de acesta ovatiune si multiamindule le-a cetitu totodata unu autografu alu imperatului, pe care tocmai atunci ilu primise, in care monarchulu 'i esprima multiamirea pentru fidelele servitii atatu de indelungate si speréza, ca 'lu va vedé inca multu timpu ocupandu postulu seu. (Schmerling e presiedinte alu Curtii de cassatiune.) Si o deputatiune a camerei domnilor, alu careia membru e si Schmerling, a fostu de l'a felicitatu. In sal'a cea mare a Curtii de cassatiune s'a petrecutu actulu festivu cu mare solemnitate fiindu de față ministrulu de justitia fostulu ministru Dr. Unger, gener. Bienert si somitatile autoritatilor civile ale capitalei.

(Cass'a de economia scolara.) Cetimu in „Binele Publicu“: D. Ion Ionescu (de la Bradu), neobositulu aparatoriu alu tieranului, a infintiatu prin darniciile d-sale in comun'a Cali-

nescii, plasa Fundulu, judetiulu Romanu, o asia numita casa de crutiare (caisse d'épargne) pentru a se 'ndemna copii de tierani se vina la școla, se invetie si se se obicinuiasca de mici a stringe economii pe cari, punendu-le la cass'a de crutiare, se le faca a fructificá. La toti copiii — 21 — cari de la 28 Septembrie au avutu note bune, d. Ionescu a avutu parintésca iubire a le da câte 10 bani de fia-care nota. Ast-felu a mpartitu 108 lei, 70 bani. A fostu unu spectacolu imbucuratori si plinu de incuragiare pentru cei-l-alti elevi, candu d. Ion Ionescu a datu elevului Ion Visian, din cl. III, pe lãnga recompensa banésca, si cartea noului testamentu. Elevii voru conservá multu timpu, intiparite in tēner'a lor memoria, faptele dilei de 30 Martiu 1879, cãci d. Ion Ionescu cautase a face cá aparatulu acestei serbatori se fia catu se póte de imposantu fatia cu copiii. Capitalulu casei de crutiare a fostu la inceputu 87 lei, 70 bani. Fiacare copilu póte pune cu 10 la suta dobēnda micelle sale sume la cass'a de crutiare. Ne place tot-dé-una. simtimu o mare bucuria in anim'a-ne romana, candu vedemu pe bunii nostri patrioti indreptandu-si silintiele si nobilele lor facultati in a desteptá pe tieranu, in a 'i areta lumin'a adeverului si a 'lu face se spere si elu in civilizatiunea introdusa in tiēra si de care pēna acum nu s'a folositu de catu in minima parte. D-lu Ion Ionescu, multiamindu-si amorulu seu pentru class'a agricultoriloru, face unu mare bine de care tier'a va tīenē comptu. Faca cerulu, cá fap't'a d-séle, atatu de frumósá, atatu de romana, se gasésca imitatori in intrég'a Romania.

(Furtu la post'a din Vien'a.) In nóptea de 11 Maiu a. c. s'a furatu dintr'unu caru de posta, care contienē scrisori si pachete, si care fu espedatu dela oficiulu centralu de poste alu Vienei la gar'a de sudu, saculu de pele Nr. 4, in care se aflau scrisori si grupuri de bani in valóre de 80—100,000 florini. Nu s'a potutu eruá pēna astadi, unde si in ce modu a peritu acestu sacu. Cercetarile au doveditu, ca amplotiiti toti si-au facutu datori'a, cá intotdeauna, tote inscrișele s'au aflatu in regula. Arestati fura numai conductorulu carului si postillonulu, dela cari inse nu s'a potutu aflá nimicu. Dupa cumu s'a constatatu mai tardiu se aflau in acelu sacu si scrisori si grupuri de bani tramisi din Romania in sum'a totala de 24,246 franci. Se intielege, ca tramitatori voru trébuí se fia desdaunati, post'a va trébuí se le solveze sumele declarate. Voru perde numai aceia, cari, cumu se intempla adeseori, au declarat o suma mai mica decatu contieneau póte scrisorile lor.

(Sinucideri.) Nu de multu facu mare sensatiune in Budapeșta scirea despre sinuciderea unui deputatu ungurescu anume Victor Hollán, despre care se dicea antaiu, ca s'a sinucisu in urm'a unui duelu americanu, dér' s'a aratatu mai pe urma, ca caus'a a fostu totu starea cea rea a finantiloru sale. Acuma se anuntia dela Budapeșta unu nou casu analogu: sinuciderea consiliariulu dela ministeriulu de interne Emericu Balajthy, care in urm'a lucsului celui mare ce'lu ducea s'a ruinatu cu totulu. Acestu din urma era de 52 ani si se trage dintr'o familia buna. Se dice, ca despartimentulu ministerialu de sub administratiunea s'a fu aflatu in buna ordine.

(Deputatiunea bulgara) a sositu in 16 Maiu la Livadi'a si in 17 a inmanuatu principelului de Battemberg actulu privitoriu la ridicarea s'a pe tronulu Bulgariei. Principele insocitu de toti membrii deputatiunei a fostu primitu de imperatulu Rusiei, caruia 'i-a disu in limb'a franceza: „Consideru, ca prim'a mea datoria este de a esprime Maiestatii Vostre sentiementele mele de recunoscintia; natiunea bulgara, careia apartienu de aci inainte, voue ve este datore scaparea s'a.“ Tiarulu a invitatu la prandiu pe principele si pe membrii deputatiunei.

(Schimbarile in circulatiunea postelorusia caleiferate) introduse dela 15 l. c. sunt la oficiulu postalulu din Brasiovu urmatóriele: **Pornire:** Post'a trenului: I cursu 4 óre 10 min. dimineatia. Scrisórele se primescu pēna la 6 óre sér'a. II cursu: 10 óre 10 min. a. m. Scrisorile se primescu pēna la 9 óre dim. (Pentru cursulu I se potu bagá scrisori simple in cuthi'a cu scrisori dela posta pēna la 1 óra nóptea. — Alu II cursu primesce tote, scrisori, pachete s. a. inse numai pentru statiunile principale.) K. V á s á r h e l y: Luni, Mercuri, Vineri si Sambata malleposta; Dumineca, Marti si Joi post'a calare la 11 óre 30 min. nóptea.

Post'a se incheia la 6 óra sér'a. La Romania diliginti'a in fiacare di la 1 óra nóptea. Incheierea postei 6 óre sér'a. La Sibiu prin Fagarasiu, post'a in fiacare di la 1 óra nóptea. Incheiere 6 óra sér'a. La Rosnovu post'a calare in fiacare di la 9 óre 20 min. a. m. Incheiere 9 óre dim. La Sacele: In fiacare di 7 óre dim. Incheiere sér'a la 6 óre. **Sosire:** Post'a trenului: I cursu 9 óre 30 min. sér'a. II cursu 6 óre sér'a. Dela K. V á s á r h e l y: Mercuri, Vineri, Dumineca si luni malleposta; Marti, Joi si Sambata post'a calare 1 óra 30 min. nóptea. Dela Romania: Diliginti'a in fiacare di la 1 óra nóptea. Dela Sibiu prin Fagarasiu: cariol-posta in tote dilele la 8 óre 30 min. dim. Dela Rosnovu: post'a calare in fiacare di la 9 óre dim. Dela Sacele: in tote dilele.

Dare de séma.

Au contribuitu pe listele societatii „Romania-Juna“:

(Urmare.)

Din Transilvania: — 7. **Hatiogu.** (12 fl. 40 cr. Prin colect'a d-lui Bucuru Popoviciu. Domnii: Bucuru Popoviciu, comerc. 1 fl., Stefanu Selariu 2 fl., Nicolae Teodosiu, comerc. 1 fl., Ioanu Baciu, comerc. 1 fl., Paulu Olteanu, invet. 50 cr., Th. Popescu 50 cr., Maria Komea 1 fl., Maria Nandra 1 fl., Pir'a Fagarasiu 1 fl., Alexandru Serafim, not. 1 fl., Stefanu B. Popoviciu 1 fl., B. Densusianu 1 fl., S. Borha, advocatu 50 cr., Darius preotu 20 cr.

8. **Muresiu-Osiorheiu.** (8 fl. v. a.) Prin colect'a d-lui Antoniu Stoica. Domnii: Antoniu Stoica, juda la tabl'a reg. 4 fl., Demetriu Fagarasiu 2 fl., Mateiu Popu, asessoru la tabl'a reg. 2 fl.

9. **Niercurea.** (10 fl. v. a.) Prin colect'a d-lui Ioanu Drocu, protop. Domnii: Ioanu Drocu, protopopu 5 fl., N. Ciugudianu 5 fl.

10. **Orastia.** (9 fl. 50 cr.) Prin colect'a d-lui Ioanu Mihaiu. Domnii: Ioanu Mihaiu 2 fl., Laurianu Bercianu, not. cerc. 2 fl., Procopiu Herlea, not. cerc. 1 fl., Iosifu de Orbonasiu, subj. cerc. 1 fl., Corvinu 50 cr., Georgiu Baciu, comerc. 1 fl., Nicolau Popoviciu, protopopu 2 fl.

11. **Petrosieni.** (12 fl. v. a.) Prin colect'a d-lui protop. Stefanu Redicu. Domnii: Marcu Moldovanu, not. cerc. 3 fl., Ioanu Brinzea, invet. 1 fl., Simionu Blasiu, loc. c. reg. 3 fl., Petru Burlecu, parochu 1 fl., Aronu Stanea, parochu 1 fl., Stefanu Redicu protopopu 3 fl. (Va urmá.)

Anunciu.

Dela 15 Maiu st. n. a. c. 'mi-am transpusu Cancelaria advocatuala dela Ving'a la Becicherechulu mare (com. Torontalu), unde dela datulu susu memoratu functiunezu cá advocatu. Cancelaria advocatuala se afla pe strada principala, cas'a Ioanovits Nr. 523.

Demetriu Selagianu,
advocatu.

In Editur'a mea apare in curēndu si se póte capetá prin tote librariile:

MICHAEL DER TAPFERE

Ein Zeit- und Charakterbild aus der Geschichte Rumäniens

von

W. St. Teutschländer

8^omare, 17 coli, pretiulu elegantu brosiatu 2 fl. 20 cr. tramisu franco dela Vien'a 2 fl. 30 cr.

(Dedicatiunea opului o a primito Maria S'a Regala principelu Carolu I alu Romaniei.)

Carl Graeser in Vien'a,

1—2

I Wallfischgasse 6.

Cursulu la burs'a de Vien'a

din 19 Maiu st. n. 1879.

5% Rent'a charthia (Metalliques)	68.25	Oblig. rurali ungare	81.—
5% Rent'a-argintu (imprumutu nationalu).	69.15	„ „ Banat-Timis.	84.50
Losurile din 1860	125.75	„ „ transilvane.	85.60
Actiunile bancai nation.	845.—	„ „ croato-slav.	86.50
„ instit. de creditu	242.25	Argintulu in marfuri	—
Londr'a, 3 luni.	117.30	Gaibini imperatesci	5.55
		Napoleond'ori	9.36 ¹ / ₂
		Marci 100 imp. germ.	57.70

Editoru: **Iacabu Muresianu.**

Redactoru responsabilu: **Dr. Aurel Muresianu**

Tipograf'a: **Ioane Gótt si fiu Henriu.**